

Országos kompetenciamérés

1. Az Országos kompetenciamérések története

A 2001-es évben 5. és 9. évfolyamon indult a felmérés és ősszel zajlott, a 2002/2003-as tanévben a mérés átkerült a 6. és 10. évfolyam végére. A 6. és 10. évfolyamhoz csatlakozott 2004-ben a 8. évfolyam is, így alakult ki a mai mérési rend. Az évfolyamváltáshoz a tartalom változása is igazodott, de a felmérés mérési területei nem változtak. A kompetenciaméréshez 2006 óta az Országos készség- és képességmérés is csatlakozott, amely a kompetenciaméréssel egy időben a 4. évfolyamos tanuló alapkészségeinek fejlettségét vizsgálja.

2. Az Országos kompetenciamérések jogi háttere, szervezése

Az Országos kompetenciamérések kötelező voltát a Köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX törvény 99.§-a írja elő a 4., a 6., a 8., és a 10. évfolyamokon. Időpontja és tartalmi jellemzői szintén jogszabályokban rögzítettek.

A részvétel – kevés kivételtől eltekintve – minden érintett diák számára kötelező.

A mérés napja ebben a tanévben 2010. május 26., és 2961 iskola összesen 4261 telephelyén több mint 400 000 diák vesz részt benne.

Ezen a napon a mérésben érintett diákok a méréssel teljesítik aznap esti iskolai közzétettségeiket, számukra más tanóra nem szervezhető.

A mérés tartalmi keretét (amely meghatározza a műveleti területek belső arányait, az egyes kompetenciaterületek egymáshoz viszonyított mértékét, az alkalmazott feladatok típusait, a kérdések típusainak arányát, vagy épp az alkalmazott szövegtípusokat) a köznevelés minőségbiztosításáról szóló 3/2002. (II.15.) OM rendelet tartalmazza.

A mérés anyagait az Oktatási Hivatal az érettségi írásbeli feladatlaphoz hasonló biztonsági csomagolásban juttatta el az iskolákhoz a mérést megelőző napokban.

A mérést az iskolákban az Oktatási Hivatal által kiadott központi útmutató szerint helyben szervezik meg. A helyi szervezést minden egyes telephelyen az Oktatási Hivatal által a helyszínrre delegált személy ellenőrzi.

A mérés után a 6., a 8., és a 10. évfolyamokon minden feladatlapon begyűjtésre kerül. A feladatlapon az Oktatási Hivatal központilag értékeli, és készíti el az eredményekből az iskolák, fenntartók számára az elemzéseket.

3. A 6., a 8., és a 10. osztályos kompetenciamérések tartalmi elemei

A tesztek célja annak felmérése, hogy a tanulók milyen mértékben képesek matematikai eszköztudásukat és szövegértési képességeiket a tanulmányaik során és hétköznapjaikban alkalmazni.

A tanulók egy négy részből álló tesztfüzetet töltenek ki, két rész matematika és két rész szövegértés feladatokat tartalmaz. Minden rész megírására 45 perc áll a tanulók rendelkezésére.

A matematikateszt során egy feladathoz 1-4 kérdés tartozik, amelyek rendszerint egyre nehezebbek és a feladatban bemutatott szituáció többnyire életszerű. A kérdések között vannak viszonylag egyszerű, könnyen átlátható, egy lépésben megoldható feladatok és vannak hosszabb számításokat igénylők és olyanok is, amelyek önálló matematikai módszer leírását kérik.

A szövegértés részben különféle szövegek szerepelnek amelyek kapcsán 5-10 kérdésre kell válaszolni. A kérdések azt vizsgálják, hogy milyen mértékben értette meg a tanuló a szövegben foglaltakat, például vissza tudja-e keresni a szövegben található információkat, képes-e a szövegben található összefüggések felismerésére, tudja-e értelmezni a szöveget.

A korábbi évek tesztfüzetei megtalálhatók a www.oh.gov.hu web-oldalon.

4. A 4. évfolyamos mérés tartalmi elemei

Ezen az évfolyamon az életkori sajátosságoknak megfelelően a klasszikus értelemben vett kompetenciamérés nem indokolt.

A 4. évfolyamos ún. diagnosztikus mérőeszköz segítségével az mérhető, hogy bizonyos alapvető képességek, készségek tekintetében az adott tanuló a korosztályára jellemző szinthez képest fejlődésében milyen szinten áll. Mivel ebben az életkorban a különbségek még természetesnek mondhatók, a mérési eredmény itt nem igazán alkalmas arra, hogy az iskola munkáját jellemezze. A mérés célja a 4. évfolyamon elsődlegesen az, hogy a pedagógusokat informálja a gyermek egyes képességeinek, készségeinek fejlettsége tekintetében, hogy ezen adatokra építve ki tudja dolgozni az adott csoportra vagy akár tanulóra "szabott" speciális fejlesztési irányokat, módszereket.

A tesztek a 4. évfolyamon nem tantárgyi ismereteket, hanem sok év alatt fejlődő alapkészségeket, képességeket (írás, olvasás, számolás, gondolkodás) mérnek.

Az *íráskészség* mérése nyomtatott szöveg másolását jelenti pontosan 5 perc alatt,

az *olvasáskészséget* mérő feladatokban valamennyi elemről külön-külön kell eldönteni, hogy egy adott képhez társíthatók-e vagy nem,

a *számolási készséget* mérő feladatok nyílt végűek, amelyek rövid válaszokat igényelnek,

a *gondolkodási képességet* mérő feladatok többsége nyílt végű, de az olvasáskészséget mérő feladatokhoz hasonló, zárt feladatok is vannak.

5. A tanulói háttérvizsgálat

A mérés megírása előtt vagy azt követően a tanulók kézhez kapnak egy-egy ún. Tanulói kérdőívet. A kérdőívben – mely a mérési rendszer egyik fontos eleme – a tanulók szociokulturális háttéréről szerepelnek kérdések. A válaszokat a tanulók szüleikkel együtt adják meg. A kérdőívek kitöltése a mérési eredmények értékelésének szempontjából rendkívül fontos, ám a tanulók és szüleik számára önkéntes.

A Tanulói kérdőív kérdéseire adott válaszokat az érintettek (szülők, tanulók) hozzájárulása nélkül az iskola nem ismerheti meg, azokat nem kezelheti! A Tanulói kérdőív tartalmát és kezelésének szabályait az Oktatási Hivatal egyeztette az adatvédelmi biztos hivatalával. A kitöltött tanulói kérdőívek kezelésének szabályaira az Oktatási Hivatal külön levélben is felhívta az iskolák figyelmét.

Az iskolák és a szülők közös érdeke, hogy minél több, minél pontosabban kitöltött tanulói háttérkérdőív érkezzon vissza, mert ezek adatai pótolhatatlanok az iskola mérési eredményeinek árnyalt értékeléséhez.

A pedagógiában többszörösen bizonyított tudományos tény, hogy a tanulók teljesítményére nagy hatással van családjuk szociális, kulturális és gazdasági helyzete. Éppen ezért a különböző tanulói összetételű iskolák pedagógiai teljesítményét pusztán a mért teljesítményátlagok nem tükrözik megfelelően. A Tanulói kérdőív célja, hogy országosan és iskolai szinten egyaránt elemezni lehessen a tanulók szociokulturális háttérének és mért teljesítményének összefüggését.

A tanulói kérdőívek adataiból képzett, a tanulóközösség szociokulturális háttérét megjelenítő családháttér-index segítségével összehasonlíthatóvá válik az azonos vagy hasonló körülmények között élő diákokat oktató iskolák teljesítménye. Így pl. azon iskolák rendkívül értékes pedagógiai munkája is megmutatkozhat, amelyek nem a legjobb körülmények között élő, legtehetségesebb tanulókkal foglalkoznak.

6. A keletkező mérési adatok

A kompetenciamérés eredményeiről nyilvános jelentés készül fenntartói, iskolai és telephelyi összesítésben a mérést követő február 28-ig. Ezek a jelentések a 2007. évi kompetenciaméréssel kezdődően **nyilvánosak**, mindenki által megtekinthetők az ohkir.gov.hu/okmfit honlapon. Az intézmények - jelszavas belépés után - tanulónként és feladatonként tovább is elemezhetik az eredményeiket.

Emellett Országos jelentés is készül a mérés eredményeiről, amely szintén megtalálható a megjelölt oldalon.

Az iskolai jelentésben közölt adatok lehetővé teszik, hogy az iskola elemezze saját munkáját, elhelyezze teljesítményét a hozzá hasonló, vagy éppen tőle lényegesen különböző iskolákkal való összehasonlításban.

Az iskolai jelentésben közölt sok-sok adat együttesen lehetővé teszi, hogy a kívülálló is egy minden eddiginél árnyaltabb képet kapjon az iskolákról.

A mérés a teljesítményeket nem csak abszolút skálán mutatja be, hanem a tanulók szociokulturális háttérét megjelenítő családi háttérindex segítségével azon iskolák rendkívül értékes pedagógiai teljesítményét is láthatóvá teszi, amelyek nem a legjobb körülmények között élő, legtehetségesebb tanulókkal foglalkoznak.

Az oktatásban a tartalmi változások természetüknél fogva csak hosszú idő, több év alatt érnek meg, és kezdenek tükröződni a mérési eredményekben. Ugyanakkor a mérési eredményekben megmutatkozó negatívumok elindítói lehetnek oktatáspolitikai vagy pedagógiai szemléletbeli változásoknak. Ez a folyamat játszódik le nálunk kb. 2000-től kiindulva napjainkig.

7. A PISA vizsgálat és az országos kompetenciamérés

A PISA vizsgálat és az Országos kompetenciamérés két teljesen elkülönülő vizsgálat. A PISA mérés matematika és szövegértés területe és a kompetenciamérés két területe között vannak hasonlóságok, a két mérés filozófiája rokonságot mutat, de direkt kapcsolat nincs közöttük. A PISA vizsgálat 15 éves tanulókat mér, a kompetenciamérés pedig 6., 8. és 10. évfolyamosokat. A PISA felmérés országosan reprezentatív mintán zajlik, a kompetenciamérés pedig az érintett évfolyamokon teljes körű.